

Umbra lui Mircea. La Cozia

Poezia "**Umbra lui Mircea. La Cozia**", alaturi de "**Memorialul de calatorie**", se constituie ca efect al unei **calatorii de tip romantic** (cum se practica in Europa vremii de catre multi scriitori) pe la manastiri de pe valea Oltului, poetul dand expresie estetica dezideratelor curentului impus de "**Dacia literara**": inspiratia din evenimente ale istoriei nationale, valorificarea traditiilor, orientarea catre prezent, pentru emancipare sociala si nationala, a experientei trecutului. Scriitorul afirma, de altfel, in prefata volumului de "**Poezii**" din 1847, acest credo poetic devenit ideal estetic: "Eu sunt din numarul acelora care cred ca poezia, pe i langa neaparata conditie de a placea, conditie a existentei sale, este datoare sa exprime [trebuintele societatii si sa desteste simtaminte frumoase si nobile, care inalta sufletul prin idei jmorale si divine, pana la viitorul nemarginit si in anii veciniei."

; Poezia este o **meditatie romantica** pe tema istorica, bazata pe un mecanism simplu al evocarii: impresia puternica a locurilor dezvoltata viziuni poetice care dobandesc reprezentare onirica si transfigurari legendare. Acelasi cadru natural, imaginea Oltului, devenit de altfel motiv literar, aproape mit, in lirica romaneasca, este surprins in doua ipostaze artistice: **descriere proza** in jurnalul de calatorie si **meditatie poetica** in versuri. in "**Memorialul de calatorie**" intalnim, ca in artele plastice, numai schita cadrului, o descriere lirica a curgerii apei si a miscarii valurilor, fara conotatii legendare: "Valurile, cu o soapta inecata, se sfaramau de mal, si tacerea misterioasa ce domnea imprejur predispucea sufletul la cugetarile melancolice care ne coprinsesera...". in apropierea manastirii Cozia, poetul simte insa legatura cu trecutul, puternica presiune a faptelor istorice care isi cer dreptul la evocare: "...numele fondatorului desteapta suveniruri marete nutrite inca de zgomotul valurilor care uda inaltele ziduri si se inchina, in trecut, taranii eroilor."

Pe acest mecanism poetic se intemeiaza structura textului: prima parte a poeziei este o **evocare a maretiei trecutului**, simbolizat de **mitul voievodului** Mircea cel Batran, cealalta reprezinta o **meditatie asupra prezentului** si a raului instaurat in lume, razboiul fiind expresia lui cea mai cumplita. Se creeaza astfel antinomiile esentiale ale meditatiei de tip romantic, **antiteza trecut-prezent**, dominanta in poezia secolului al XIX-lea si dusa la un grad de mare rafinament de Mihai Eminescu. La fel ca in poeziile lui Ossian sau ale lui Macpherson, dublul sau de mai tarziu, se creeaza intai **cadrul romantic al evocarii**, in care se produce transgresia fantastica, secventa initiala, incipitul, prima strofa, dobandind o eufonie perfecta: "Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate;/ Catre tarmul dimpotriva se intind, se prelungesc,/ S-ale valurilor mandre generatii spumegate/ Zidul vechi al manastirei in cadenta il izbesc". Toate sonorile acestor versuri, cadentele perfecte ale succesiunii silabelor, impreuna cu motivele dominante, **tarmul, umbra, valurile, zidul, generatiile**, sugereaza o temporalitate ce se va supune mecanismelor evocarii, scotand din adancurile trecutului figura monumentala a voievodului. Este aici un joc subtil intre etern si efemer, de o parte tarmul stabil si zidul neclintit al manastirii, de alta umbrele trecutului ce se ; apleaca peste ape si "mandrele generatii" de valuri, similare celor umane, ce se izbesc si se naruie j de zidul implacabil al timpului. La aceasta falie temporală se produce epifania voievodala, intr-un moment crepuscular, la o ora a "nalucirei", fapt ce semnifica proiectia in spatiul oniric a intregii

evocari. Peisajul exterior isi estompeaza detaliile, ramanand in prim-plan peatera, topos al misterului, din care iese noaptea, invaluind intregul spatiu: "Dintr-o peatera, din rapa, noaptea iese, ma-mpresoara;/ De pe muche, de pe stanca, chipuri negre se cobor;/ Muschiul zidului se misca... pantre iarba sa strecoara/ O suflare, care trece ca prin vine un fior." Grota este corelata cu alt spatiu alveolar inchis, subteran, **mormantul**, ce se deschide tainic, dezlegand din nemiscare seculara fantomele. Regresiunea valurilor temporale are loc prin unduirea continua a generatiilor de valuri ale Oltului, aparitiile fantomatice prelungind catre lumea reala, prin **armonii imitative** perfecte, ecourile vremurilor trecute: "Este ceasul nalucirii: un mormant se dezvaleste/ O fantoma-nco-ro-nata din el iese... o zaresc/ Iese... vine catre tarmuri... sta... in preajma ei priveste...". Pe marginea acestei **falii temporale**, lumea se opreste pentru moment intr-o liniste deplina, aceeasi poate existenta in cazul marilor fenomene biblice, distrugerea zidurilor Ierihonului sau deschiderea apelor Marii Rosii: "Raul inapoi se trage... muntii varful isi clatesc." in acest decor nocturn, cu puteri magice de transfigurare, "marea fantoma" revine din trecut inconjurata de o intreaga armie, trezita la viata de porunca voievodului: "Ostiri, taberi fara numar imprejuru-i inviez.../ Glasul ei se-ntinde, creste, repetat din stanca-n stanca,/ Transilvania-1 aude, ungerii se inarmez." Curgerea apelor se suprapune acum eufonic, prin gradatie, cu marele freamat de lupta al ostilor reinviate. Poetul, care isi exteriorizeaza iluminarea fascinanta a clipei, identifica marele personaj printr-o suita de **interogatii retorice** ("Cine oar poate sa fie omul care te-a-ngrozit?// [...] Traian, cinste a Romei, ce se lupta cu Natura,/ Urias e al Daciei, sau e Mircea cel Batran?"), pana cand intreaga natura ii preia, prin ecouri repetate, numele glorios: "Mircea! imi raspunde dealul; Mircea! Oltul repeteaza./ Acest sunet, acest nume valurile-1 priimesc;/ Unul altuia il spune; Dunarea se-nstiinteaza,/ Si-ale ei spumate unde catre mare il pornesc". Marea revelatie ii prilejuieste poetului ample reflectii asupra vremurilor de glorie ale Evului Mediu romanesc, cand, pentru marele voievod, "intreprinderea-ti fu dreapta, a fost nobila si mare./ De aceea al tau nume va fi scump si napatat". Portretul voievodului este cunoscut de toti romanii, el fiind o figura memorabila: "Sarutare, umbra veche! priimeste-nchinaciune/ De la fiii Romaniei care tu o ai cinstit:/ Noi venim mirarea noastra la mormantu-ti a depune;/ Veacurile ce-nghit neamuri al tau nume l-au hranit." Mircea a fost neobosit in lupta sa impotriva strainilor, sustinator cu vorbe si cu fapte al libertatii acestui pamant. El a inspirat si noii eroi ai poporului roman, care vin sa povesteasca intamplarile vremurilor prezente: "Cata ai simtit placere cand a lui Mihai sotie/ A venit sa-ti povesteasca fapte ce l-a stralucit!" Antiteza se ilustreaza intre acele "vremi de fapte stralucite" si prezentul caracterizat prin "slaba-ne masura", prin incapacitatea de actiune meliorista si mai ales prin persistenta conflictelor, a razboiului, "bici groaznic, care moartea il iubeste", trezind spiritul critic al poetului, care, in vremurile moderne, vede solutii iluministe de ameliorare sociala: "Prin stiinte si prin arte natiile in fratite/ in gandire si in pace drumul slavei il gasesc". Poezia se incheie simetric, printr-o gradatie inversa a fenomenelor epifanice; iluzia poetului se incheie, poarta spre trecut se inchide, "umbra intra in mormant", peisajul redevenind identic celui initial, linia melodica a versurilor redand numai freamatul apelor in nesfarsita curgere: ; "Si-ale valurilor mandre generatii spumegate/ Zidul vechi al manastirei in cadenta il izbesc".

Discursul poetic cumuleaza mijloace expresive diversificate, adresarea directa:

"Sarutare,
umbra veche!", intoarcerea graduala in trecut presupunand o conjugare a tuturor fortelor naturale, trezite la viata de sonorile inalte ale aparitiei. Asistam la o invazie treptata a elementelor fantastice, ale lumii transcendente: este "ceasul nalucirei", noaptea este personificata, "iese", "-mpresoara", chipurile negre "se cobor", "se misca", muschiul de pe zid, nordul enigmatic si mitic al crepusculului, se infioara. Folosirea prezentului etern al verbelor, personificarea ampla, a Dunarii, a marii, a raurilor si a dealurilor, nu fac decat sa creeze atmosfera unui cadru natural fantastic, marginit de spiritele strabunilor, pazitori ai faptelor marete ale istoriei.